

Tuomioistuimen tuomioita pitää voida myös arvostella

Helsingin Sanomien 26.4.2026 pääkirjoituksessa ”Hyökkäykset tuomareita vastaan ovat vaarallisia” tuotiin esille huoli siitä, että tuomioistuinten antamien tuomioiden ja/tai tuomion kirjoittaneiden tuomareiden julkinen arvosteleminen ”rapauttaa uskoa suomalaiseen oikeuslaitokseen ja samalla koko oikeusvaltioon”. Kyseisen kirjoituksen taustalla oli Helsingin kärjäoikeuden ympäristöliike Elokapiinaan liittyvä vapauttava tuomio ja kyseisen päätöksen tehneen kärjänotaarin saama julkinen arvostelu. Saman lehden 30.4.2026 pääkirjoituksessa ”Auerin tapaus on välttämätöntä selvittää” todetaan, että ”Näyttää siltä, että Suomessa on jaettu tuomioita tieteellisesti hyvinkin kyseenalaisen todistelun perusteella. Tapaus herättää koko joukon ikäviä kysymyksiä ja rapauttaa uskoa paitsi oikeuslaitokseen, myös koko oikeusvaltioon, vieläpä perustellusti.” Kyseisen kirjoituksen taustalla oli Varsinais-Suomen kärjäoikeuden Anneli Aueriin ja hänen entiseen miesystävänsä liittyvä vapauttava tuomio. Pääkirjoituksen mukaan ”kärjäoikeus hylkäsi syytteet perusteellisella ja tarkkaan perustellulla tuomiolla”. Pääkirjoituksessa annettu kritiikki siitä, että ”Suomessa on jaettu tuomioita tieteellisesti hyvinkin kyseenalaisen todistelun perusteella” näyttää siis kohdistuvan Anneli Auerin ja hänen miesystävänsä saamiin aikaisempiin tuomioihin, jotka KKO purki joulukuussa 2024 ja määräsi asian uudelleen käsiteltäviksi. Auerin aikaisemmin saamiin syyllistuumioihin liittyen en kuitenkaan ole törmännyt sellaisiin media uutisiin, joissa tuomioiden olisi väitetty olleen jotenkin vääriä, saati huonosti perusteluita. Nyt jälkikäteen katsottuna kokonaisuus näyttääkin tietenkin täysin absurdilta.

On positiivista, että Suomessa yleisesti kunnioitetaan laillista yhteiskuntaa ja sen viranomaistoimintaa. Itse haluan uskoa myös siihen, että jokainen oikeuslaitoksen edustaja haluaa ratkaista asiat lakien ja parhaan ymmärryksensä mukaan. Mutta pitää ymmärtää, kuten tämän lehden pääkirjoituksessa 1/2026 totesin, että oikeusjutun lopputulokseen on aina valtava vaikutus myös sillä, ketkä henkilöt oikeuslaitoksessa sattuvat valikoitumaan jutun ratkaisijoiksi. Lopputulokseen vaikuttavat aina päätöstä tekevien tuomareiden henkilökohtainen tausta, eletty elämä ja se, miten he haluavat nähdä heille esitetyn kokonaisuuden. Totesin myös, että aineellinen ja prosessuaalinen totuus eivät aina kohtaa.* Prosessuaalisena totuutena Varsinais-Suomen kärjäoikeus päättyi Auerin tapauksessa tällä kertaa vapauttavaan tuomioon.

Suomalaisessa oikeusjärjestelmässä lähtökohtana on, kun oikeuslaitoksen antamasta tuomiosta tulee lainvoimainen, tuomio pitää vain hyväksyä riippumatta siitä, mitä mieltä meistä kukin

siitä oikeasti on. On kuitenkin selvää, että yksittäiset ihmiset yksittäisissä tapauksissa joutuvat kohtaamaan oikeuslaitoksessa elämänsä aikana tuomareita, jotka tekevät erittäin huonosti perusteltuja huonoja päätöksiä. Jotkut joutuvat kokemaan oikeusmurhia ja joillakin käy vuorostaan hyvä tuuri.

Suomalainen yhteiskunta on takonut vuosikymmenien ajan median tukemana selkärangaamme ajatusta siitä, että tuomioistuimen tuomioita ei saisi arvostella. Puhumattakaan siitä, että niitä henkilöitä arvosteltaisiin, jotka ovat oikeuslaitoksen antaman ratkaisun takana. Jos näin kuitenkin tehdään, nostetaan esille väitteitä, että kysymys olisi tuomariin ja tuomioistuimiin kohdistetusta maalittamisesta**. Se, että yksittäiset ihmiset kokevat oikeusmurhia, on pieni paha siinä kokonaisuudessa, että arvostus järjestelmämme ja oikeusvaltiotamme kohtaan säilyy. Sen takia mediassa ei juuri kyseenalaisteta oikeuslaitoksen tekemiä tuomioita. Tuomiot ovat aina oikeita, paitsi ehkä silloin, kun median toimijat ovat itse tuomioiden kohteena. Joka tapauksessa suomalaiset on vuosien saatossa opetettu viranomaisauktoriteettisovaiseksi kansaksi.

Samanaikaisesti kun tuomioistuimen tuomioiden arvostelua pidetään usein sopimattomana, suomalaiset yrittäjät ja poliitikot ovat arvostelun osalta vapaata riistaa. Tuntuu siltä, että heitä saa arvostella niin paljon kuin kunkin sielu sietää. Kenellekään ei näytä tulevan edes mieleen, että kyse voisi olla jostain ”maalittamisesta”. Sama tilanne on urheilussa. Esimerkiksi jalkapallotuomareiden tekemien ratkaisujen arvosteleminen suhtaudutaan lähtökohtaisesti paheksuvasti. Pelaajien ja heidän valmentajiensa julkinen arvosteleminen epäonnistumisen hetkellä on sen sijaan normaalia, jopa suotavaa, koska katsojien ja joukkueiden kannattajien oletetaan sitä suorastaan jopa edellyttävän. Siinä on kyse vain urheilijoista, urheilusta ja ”ammattinvalintakysymyksestä”. Mutta erityisesti oikeuslaitoksen tuomareiden ratkaisujen arvosteluun liittyy korostunut herkkyys, mikä erottaa heidät muiden ammattiryhmien kohtelusta julkisessa keskustelussa. Oikeuslaitosta kunnioitetaan ja se osaltaan vaikuttaa siihen, että tuomareita pidetään yhteiskunnallisessa hierarkiassa vähän muiden yläpuolella olevina. Jokainen ymmärtää, että tuomareilla on valta ratkaista kansalaisten kohtaloita. Mutta juuri tuon takia heidän tekemiään tuomioita pitää uskaltaa tarvittaessa myös arvostella, eikä vain nöyristellen kumartaa, kuten ”kunnon kansalaisten” oletetaan aina tekevän. Oikeuslaitoksen tuomarit saavat kuitenkin rauhassa miettiä ratkaisujaan ja niiden perusteluita. Urheilussa erotuomarit joutuvat sentään tekemään ratkaisunsa hyvin nopeasti, toisinaan silmänräpäyksessä.

Mika Väyrynen

* <https://bin.yhdistysavain.fi/1582922/LSulCJOCgAYOLQonVyLV0dUICe/Paakirjoitus-1-2026.pdf>

”Irtisanomisperusteet muuttuivat - mutta muuttuuko mikään?”

** Näin esimerkiksi 1.5.2026 Helsingin Sanomien mielipidekirjoituksessa ”Maalittamisen kriminalisointia olisi syytä tehostaa”.

<https://www.hs.fi/mielipide/art-2000011969927.html>